

ROLF DOTEVALL

Något om ett aktiebolags onda tro

ROLF DOTEVALL är professor emeritus vid Lunds och Göteborgs universitet.

1. INLEDNING*

Bedömningen om en juridisk person är i ond tro är mer komplicerad än att göra samma bedömning beträffande fysiska personer. För att bedöma om ett aktiebolag är i ond tro har den s.k. organteorin traditionellt varit förhärskande in i vår tid.¹ Med organteorin menas i korthet att kunskapen hos en ledamot i bolagets styrelse och den verkställande direktören inom ramen för den löpande förvaltningen är lika med aktiebolagets kunskap. Av tradition har också kunskapen hos personer som representerar aktiebolaget genom fullmakt och som särskild firmatecknare tillräknats aktiebolaget inom ramen för fullmäktigens eller firmatecknarens behörighet.

Tanken att ett handlande av styrelsen är det samma som handlande av bolaget är gammal i svensk rätt. I förarbetena till avtalslagen uttalas t.ex. att "[f]ullmaktsgivaren och fullmäktigen måste vara två skilda personer, men de, som representera en juridisk person, äro endast ett led i dennas organism, utan vilket rättshandlingar ej skulle kunna företagas av den samma".²

Aktiebolagets organ betraktas enligt organteorin som en nödvändig beståndsdel av själva den juridiska personen. Styrelsens eller en enskild styrelseledamots rättshandlande betraktades därför som den

* Denna artikel är tidigare publicerad i Festskrift till Rolf Skog, Stockholm 2021, s. 417–424. Såväl författaren som förlaget har godkänt denna publicering.

¹ Se NJA 1911 s. 617 och NJA 1963 s. 184 samt Dotevall, R., Om god och ond tro, 2021, s. 119 ff. och Karlgren, H., Studier över privaträttens juridiska personer, s. 51 ff. Teorin har sitt ursprung i von Gierke, O., Die Genossenschaftstheorie und die deutsche Rechtssprechung, 1887.

² Se NJA II 1915 s. 187.

juridiska personens egenhandlande.³ Motsvarande resonemang kan föras vad gäller den verkställande direktören.

En mer verklighetsförankrad syn har vuxit fram som i korthet innebär att ett bolags kunskap bygger på kunskapen hos de fysiska personer som är verksamma där och som på ett eller annat sätt har inflytande på de rättshandlingar som bolaget företar. För att få en mer realistisk regel för tillräknande bör man lyfta fram de faktiska likheterna mellan organ och fullmaktsförhållandet.

En skillnad mellan styrelse i ett aktiebolag och en fullmäktig är grunden för behörigheten. Fullmaktsförhållandet är grundat på huvudmannens viljeförklaring, medan styrelsens behörighet i ett bolag skapas genom bestämmelser i aktiebolagslagen, bolagsordningen och direktiv från bolagsstämman såvida de inte enligt 8 kap. 41 § andra stycket aktiebolagslagen strider mot ”denna lag”, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Organteorin innebär i sin renodlade form att det saknar betydelse om organledamoten erhållit sin kunskap privat eller i sitt uppdrag för bolaget. Detta gäller alldeles oavsett om t.ex. en styrelseledamot har informerat de övriga organledamöterna eller ej.⁴ Ledamoten i fråga behöver inte ha deltagit t.ex. vid styrelsesammanträde där den aktuella frågan behandlades. En märklig följd av organteorin blir då att ledamoten inte ens behöver ha känt till att frågan skulle behandlas på sammanträdet.⁵ En annan oacceptabel effekt av organteorin är att det saknar betydelse om organledamoten tagit någon befattning med frågan, t.ex. skaffat beslutsunderlag, för att den juridiska personen ska försättas i ond tro.

En annan konsekvens av organteorin är att aktiebolaget är i ond tro även sedan den ondtroende styrelseledamoten lämnat sitt uppdrag. I de fallen då ett aktiebolag endast har en person i styrelsen är organteorin relevant vid bedömningen av om ett aktiebolag

³ Se Baumann, H., Die Kenntnis juristischer Personen des Privatrecht von rechtserheblicher Umständen, ZGR 1973 s. 297 f. och Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff.

⁴ Jfr BGH, WM 1955 s. 830, 832.

⁵ Se Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff. och Spindler, G., Wissenszurechnung in der GmbH, der AG und im Konzern, ZHR 181 (2017) s. 311 ff.

är i ond tro. Däremot är teorin mindre lämplig att tillämpa i de fall bolaget har flera ledamöter i styrelsen.

Syftet med denna uppsats är att närmare belysa om och i vilken utsträckning kunskapen hos medarbetare i bolaget som inte är organledamöter eller har fullmakt kan tillräknas bolaget. Särskild uppmärksamhet riktas mot artikel 17 i EU:s förordning om marknadsmissbruk (MAR) som reglerar skyldigheten att offentliggöra insiderinformation. Frågan är i detta sammanhang när ett aktiebolag ska anses ha kunskap om insiderinformation och därigenom en skyldighet att offentliggöra sådan information.

2. ETT MER VÄRDERANDE SYNSÄTT HAR UTVECKLATS

Organteorin kan sägas ha spelat ut sin roll och ersatts av ett mer värderande synsätt. En styrelseledamots insikter tillskrivs inte bolaget under alla förhållanden utan endast då ledamoten på något sätt varit inblandad i en viss rättshandling som bolaget utfört. En enskild styrelseledamots insikter om bolagsförhållanden tillräknas inte undantagslöst.⁶

Jävsregeln i 8 kap. 23 § aktiebolagslagen innebär att om styrelseledamot är jävig i en fråga har han eller hon ingen plikt att dela med sig av sin kunskap till bolagets övriga styrelseledamöter. Ett förhållande som inte utesluter tillräknande då styrelseledamoten är medkontrahent till bolaget.

Ett särskilt problem utgör den tystnadsplikt som organledamot kan ha som anställd i t.ex. bank eller annat företag. Detta kan i det enskilda fallet innebära en komplicerad balansgång för organledamoten, men kan praktiskt lösas genom att styrelseledamoten i fråga röstar emot ett beslut utan särskild motivering. Ett aktiebolag försätts inte i ond tro beträffande vissa uppgifter som rör ledamoten i fråga om den aktuella styrelseledamoten som är i ond tro har tystnadsplikt.

⁶ Se Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff. och Nial. H., God tro hos aktiebolag, ond tro hos styrelseledamot, SvJT 1933 s. 61 ff.

Frågan om bolagets onda tro kan inte bara begränsas till vilka personers kunskap som ska ges betydelse, utan tidsaspekten måste också beaktas. Enligt organteorin lever kunskapen hos den organledamot vars uppdrag upphört kvar i bolaget och kan få praktisk betydelse trots att de övriga organledamöterna är i god tro.

Den styrelseledamot som avgått saknar praktiska möjligheter att påverka rättshandlingen. Endast om uppgifterna finns protokollerade eller dokumenterade på något annat sätt kan man möjligen säga att de senare kan få betydelse. Känner t.ex. en avgående styrelseledamot till att ett bolag har för avsikt att förvärva egendom och ledamoten känner till eller bort känna till att egendomen är stulen får denna kunskap betydelse under förutsättning att ledamoten på något sätt haft möjlighet att förhindra att förvärvet genomfördes. Annorlunda förhåller det sig om ledamoten i och för sig hade insikter i de korrekta förhållandena, men saknade möjlighet att förutse att bolaget skulle förvärva viss egendom där denna kunskap var av betydelse för bolaget.⁷

Ett tillräknande av en organledamots kunskap sker naturligtvis när denne rättshandlar för bolagets räkning. Detsamma gäller vid ett kollegialt beslut i t.ex. en bolagsstyrelse. Utvecklingen har gått ifrån organteorins identifikationstanke att allt vetande hos styrelseledamot är lika med den juridiska personens insikter till ett mer värderande synsätt.

Som huvudregel bör gälla att ett aktiebolag är i ond tro genom att en av flera styrelseledamöter har fått information om vissa förhållanden. Det krävs inte för att informationen ska få betydelse för bolaget att styrelseledamoten i fråga är ensam behörig firmatecknare för bolaget.⁸

Utgångspunkten är att en styrelseledamots kunskap inte tillräknas i de fall då denne inte medverkar i den aktuella rättshandlingen. Denna grundregel kompliceras av att det är fråga om ett kollegialt organ. I ett sådant organ har ledamöterna en informationsplikt till de övriga ledamöterna av styrelsen. Det kan konstateras att ju bety-

⁷ Se Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff.

⁸ Se NJA 2014 N 2.

delsefullare en rättshandling är för bolaget desto starkare är plikten för ledamot att efterhöra och informera de övriga om förhållanden av betydelse för rättshandlingen i fråga.

Kunskapen hos en ledamot som lämnat styrelsen tillräknas om den finns dokumenterad hos bolaget. I sådana fall föreligger en informationsplikt för de kvarvarande styrelseledamöterna. I dessa fall finns naturligtvis en plikt för styrelsen enligt vad som sägs om styrelseprotokoll och att skapa ett tillräckligt omfattande beslutsunderlag i 8 kap. 4 § aktiebolagslagen och att på så sätt dokumentera för bolaget viktig information.⁹

3. TILLRÄKNANDE AV KUNSKAP HOS MEDARBETARE I BOLAGET

3.1 Allmänt

För att en verksamhet ska kunna drivas rationellt krävs vanligen att det sker en fördelning av de uppgifter som ska utföras. Det ligger i sakens natur att många aktiemarknadsbolag har en vittförgrenad organisation. Det uppkommer då av naturliga skäl en svårighet att avgöra när bolaget ska anses ha för verksamheten relevant kunskap. Frågan är vilka medarbetares kunskaper som kan tillräknas aktiebolaget.¹⁰

Enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets förvaltning och har omfattande möjligheter att delegera förvaltningsuppgifter. Om delegationen görs på korrekt sätt följer ansvaret med till den delegerade. Styrelsen får efter delegationen ett tillsynsansvar.¹¹

Tillsynen ska enligt vad som framgår av 8 kap. 5 § aktiebolagslagen genomföras genom att inrätta ett rapporteringssystem. Motsvarande gäller beträffande verkställande direktörens tillsyn och

⁹ Jfr Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff. och Spindler i ZHR 2017 s. 311 ff.

¹⁰ Jfr Oldenbourg, H., Die Wissenszurechnung, 1934, s. 42 som talar om "arbeitsteilige Persönlichkeitserweiterung".

¹¹ Se Dotevall, R., Bolagsledningens skadeståndsansvar, 3 uppl., 2017, s. 114 ff.

befattningshavare längre ned i bolagshierarkin som intar en chefsställning.¹²

Att delegera uppgifter till anställda och låta dem få ansvara för olika delar av verksamheten motiverar att deras kunskap också tillräknas den juridiska personen under vissa förhållanden. En sådan ordning bör då förenas med en plikt för den anställde att rapportera till överordnade befattningshavare i bolaget. Tillräknande i dessa fall motiveras med att ett aktiebolag med en omfattande och komplex organisation inte ska dra några fördelar av detta i förhållande till tredje man. I en sådan organisation kan antas att ett flertal medarbetare besitter kunskap som kan vara av betydelse i bolagets verksamhet.

Ett aktiebolag med ett stort antal medarbetare besitter självfallet mer kunskap än vad en enskild person gör.¹³ Ett aktiebolags onda tro måste grundas i ett urval av medarbetarna i bolaget. En förutsättning för tillräknande är att den person vars kunskap blir av betydelse åtminstone haft en reell möjlighet att ha inflytande i organisationen. Även en tidsmässig aspekt måste läggas på tillräknandet. Om en medarbetare lämnar aktiebolaget kan inte kunskapen hos den före detta medarbetaren leva kvar i bolaget sedan anställningen eller uppdraget upphört.

Ett krav är att ett aktiebolag har en organisation som möjliggör att information av betydelse för verksamheten blir tillgänglig för dem som har behov av den i sin befattning. Det måste med andra ord inrättas ett ändamålsenligt rapporteringssystem i bolaget.¹⁴

Ett tillräknande av kunskap kan alltså inte göras urskillningslöst så att alla medarbetares kunskaper tillskrivs bolaget, vilket skulle få orimliga konsekvenser. En regel om tillräknande bör heller inte vara så inskränkt att den bara följer en behörighet att företräda bolaget. Det blir ytterst styrelsen i det enskilda bolaget som har en plikt att skapa en ändamålsenlig ordning för informationsspridningen i

¹² Se Dotevall, *Bolagsledningens skadeståndsansvar*, s. 114 ff.

¹³ Se Dotevall, *Om god och ond tro*, s. 119 ff. och Grigoleit, H. CH., *Zivilrechtlichen Grundlagen der Wissenszurechnung*, ZHR 181 (2017) s. 160 ff.

¹⁴ Jfr 8 kap. 5 § aktiebolagslagen.

bolaget. Tillräknandet kan sägas vara en organisationsrisk som aktiebolaget får bära.

Regeln att huvudmannen tillräknas fullmäktigs kunskap kan utvidgas till att omfatta sådana befattningshavare i bolaget som har möjlighet att påverka rättshandlingen men som alltså inte representerar bolaget då avtalet ingås. Tillräknandet blir då inriktat på faktiska förhållanden vilket t.ex. innebär att om den anställde får en annan uppgift i bolaget och då förlorar inflytande över en viss typ av rättshandling så tillräknas inte längre kunskapen.

Tillräknandet blir inte enbart fråga om att avgöra vad som är rättsligt relevant information och om en anställd haft viss handlingsfrihet att påverka en rättshandling av bolaget. Hänsyn måste även tas till interna begränsningar i informationsgivningen som befattningshavares tystnadsplikt och integritetsskydd i samband med digital informationsgivning. Verksamheten bör, som jag berört, vara organiserad så att den anställdes kunskaper ska kunna spridas i organisationen. Något tillräknande blir alltså inte aktuellt då medarbetaren har tystnadsplikt. En viktig begränsning i möjligheten att sprida information internt i ett aktiebolag är reglerna om insiderinformation och marknadsmissbruk.

För tillräknandet saknar det betydelse att den anställde inte har möjlighet att bilda sig en uppfattning om vilka mer långtgående konsekvenser som en viss åtgärd kan ha för verksamheten. Det bör i allmänhet finnas ett visst samband med bolagets relationer med tredje man. Av den anledningen tillräknas inte kunskapen hos rådgivare, föredragande eller andra befattningshavare som inte deltar i beslut eller förhandling utan endast varit aktiv i förberedelserna.¹⁵ Ett exempel kan vara en anställd som fått till uppgift att bereda en fråga som ska beslutas av ett överordnat organ i bolaget.¹⁶

Detta innebär att kunskapen hos en person som enbart har administrativa uppgifter eller som fungerar som intern rådgivare i bolaget inom ett annat område än det rättshandlingen rör inte tillräknas

¹⁵ Jfr NJA 1929 s. 9 och NJA 1939 s. 384.

¹⁶ Jfr t.ex. Grunewald, B., *Wissenzurechnung bei juristischen Personen*, Festschrift für Karl Beusch, 1993 s. 301 ff.

huvudmannen. Som exempel kan nämnas att kunskapen hos t.ex. en anställd redovisningsspecialists om att en av huvudmannen inköpt vara är behäftad med fel knappast ska tillräknas.

Den krets vars kunskaper tillräknas i en organisation bör inte avgränsas till vissa kategorier eller typer av befattningshavare. I stället bör insikten hos medarbetare som haft ett reellt inflytande på rätts-handlingen få betydelse. Den bör med andra ord falla inom det ansvarsområde som en anställd tilldelats.

Sådan kunskap som den anställde erhållit utanför sin anställning eller sitt uppdrag tillmäts därför formellt ingen betydelse. I annat fall skulle nyttan för huvudmannen av arbetsfördelningen minska, eftersom hans eller hennes möjlighet att någorlunda behärska den risk som en vittförgrenad organisation innebär kanske helt upphör.¹⁷ Samtidigt måste man vara medveten om svårigheten att avgöra hur och var en anställd fått sina insikter om något sakförhållande.

Bolaget måste ha praktiska möjligheter att reagera på den information som en medhjälpare besitter och sprida kunskapen inom organisationen. Bolaget har då möjlighet att skydda sig för de nackdelar som kan uppkomma. I de flesta fall bör det vara tillräckligt med vertikala informationsvägar. I t.ex. bolag som har flera filialer eller i en stor koncern kan det också vara nödvändigt med informationsvägar även i horisontellt plan.¹⁸

3.2 Plikten att offentliggöra information enligt artikel 17 i MAR

Inom EU har under senare år införts regler som syftar till att skapa förtroende för aktiemarknaden och att bl.a. på så sätt skapa förutsättningar för en effektiv kapitalmarknad. Den grundläggande regleringen på detta område är EU:s förordning om marknadsmissbruk (MAR).¹⁹ En central bestämmelse i förordningen är artikel 17 som reglerar emittenters skyldighet att offentliggöra insiderinformation.

¹⁷ Se Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff. och Grunewald i Festschrift für Karl Beusch, s. 301 ff.

¹⁸ Se Dotevall, Om god och ond tro, s. 119 ff.

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordningen).

Frågan är när ett aktiebolag ska anses vara i ond tro beträffande sådan information.²⁰

Definitionen av insiderinformation finns i artikel 7(1)(a) MAR där det bl.a. anges att sådan information är av specifik natur och inte har offentliggjorts tidigare. Dessutom måste informationen vara av den karaktären att den skulle ha en "väsentlig inverkan på priset".

Syftet med MAR är att förhindra insiderhandel. Vidare gäller att regleringen har till ändamål att öka marknadstransparensen och öka förutsättningarna för likabehandling av marknadsaktörerna.²¹

Artikel 17 MAR föreskriver en omfattande plikt att offentliggöra information som är av insiderkaraktär. I den vittförgrenade organisation som typiskt föreligger i ett aktiemarknadsbolag kan insiderinformation självfallet uppkomma överallt i organisationen.

Disciplinnämnden vid Nasdaq Stockholm har i några avgöranden klarlagt vad som gäller för informationsplikten enligt artikel 17 MAR. Enligt nämnden är det inte nödvändigt att kalla till och hålla ett styrelsemöte innan informationsgivning sker.²² Detta leder till slutsatsen att det är fråga om åtgärder i den dagliga förvaltningen och det ankommer på verkställande direktören, som bär ansvaret för informationsgivningen, i bolaget att organisera verksamheten på ett sådant sätt att insiderinformation offentliggörs så snabbt att skyndsamhetskravet i MAR uppfylls.

En strängare bedömning av tidsramarna gäller i de fall informationen inte är av komplex natur.²³ Ytterst blir bedömningen beroende av om bolaget offentliggjort insiderinformationen så snart som möjligt efter att bolaget givits skäligen rådruum att analysera informationen och administrera ett adekvat offentliggörande.

En fråga som då i högsta grad är relevant är vilka befattningshavares kunskap om insiderinformation som ska tillräknas bolaget, och som måste offentliggöras även i de fall styrelsen och andra bolagsorgan saknar kännedom om informationen.

²⁰ Se genomgående för detta avsnitt Dotevall, Om god och ond tro, s. 141 ff.

²¹ Se preamblen till marknadsmissbruksförordningen.

²² Se Disciplinnämndens beslut 2018:07.

²³ Se Disciplinnämndens beslut 2019:06.

Det råder ingen tvekan om att bolaget måste ha möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att offentliggörandet ska ske på ett riktigt sätt där informationen som lämnas är tillförlitlig.²⁴

Artikel 17 MAR är en regel som om möjligt bör tolkas på ett enhetligt sätt inom EU. Några grundsatser rörande tillräknandet av kunskap och tillämpningen av artikel 17 MAR har ännu inte utvecklats av EU-domstolen.

Det kan konstateras att styrelsen enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen ytterst ansvarar för att organisationen av bolagets verksamhet är gjord på ett ändamålsenligt sätt. Med denna utgångspunkt bör det falla på styrelsen att mot bakgrund av kraven i artikel 17 MAR uppställa riktlinjer så att kapitalmarknadsreglerna följs. Verkställande direktören ansvarar för att den dagliga förvaltningen fungerar i detta avseende och har därför plikt att implementera särskilda handlingsanvisningar för rutinerna för informationsgivningen av insiderinformation, plikt att föra sådan information vidare och ytterst till verkställande direktören och att sträva efter att göra informationen begriplig för mottagaren och se till att dessa rutiner också fungerar i det praktiska arbetet i bolaget.

Det kan slås fast att endast då bolaget vidtagit alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa en så snabb och vederhäftig informationsgivning som möjligt är kraven i artikel 17 MAR uppfyllda. Om informationsgivningen kunnat göras ännu snabbare om verksamheten organiserats på annat sätt är kravet i artikel 17 MAR inte uppfyllt.²⁵

För att insiderkunskapen ska tillräknas bolaget krävs inte att den befattningshavare vars kunskap tillräknas bolaget vet att kunskapen är att beteckna som insiderinformation eller har möjlighet att pröva om så är fallet.²⁶

Den inrättade organisationen ska vara så effektiv att kursrelevant information så snabbt som möjligt når verkställande direktören eller

²⁴ Se Hansen, J. L., Say when. When must an Issuer Disclose Inside Information? Nordic & European Company Law LSN Research Paper Series no 16-03 (2016) s. 27 och Hansen, J. L., Issuers' Duty to Disclose Inside Information. ERA Forum, Vol. 18 (2017) s. 30 f.

²⁵ Se Hansen, (2017) s. 31.

²⁶ Se Ihrig, H.C., Wissenszurechnung im Kapitalmarktrecht – untersucht anhand der Pflicht zur Ad-hoc-Publizität gemäß Art. 17 MAR, ZHR 181 (2017) s. 381 ff.

någon som har fått uppgiften delegerad till sig att snarast pröva om det kan vara fråga om insiderinformation.

För att en informationsplikt ska utlösas enligt artikel 17 MAR krävs att omständigheterna varit sådana att det vid en *ex-ante*-prövning åtminstone varit möjligt att urskilja att det kunde vara fråga om insiderinformation. Avgörande i detta fall är inte den individuella och subjektiva förmågan hos den som är informerad utan i objektivet hänseende vad en befattningshavare typiskt sett har möjlighet att bedöma.

Frågan är om kunskapen hos en utomstående tredje man i något fall kan tillräknas bolaget. Denna situation kan uppkomma då tredje man har kännedom om omständigheter med direkt relevans för bolaget och är av insiderkaraktär. Sådan kunskap kan naturligtvis inte påverka bolagets agerande.

Paralleller när det gäller att avgöra om sådan kunskap som kan betecknas som privat ska tillräknas kan göras med den lära som utvecklats i amerikansk rätt och som vunnit insteg i svensk och annan europeisk rätt och som betecknas *corporate opportunity doctrine*.²⁷ Det är alltså fråga om information om sådana förhållanden som ligger i linje med bolagets verksamhet och som en styrelseledamot har en plikt att delge bolaget.

Det står klart att en regel om tillräknande då det gäller plikten att informera enligt artikel 17 MAR inte kan utvecklas på ett deduktivt sätt utan måste vara av värderande karaktär. Och en sådan regel måste utvecklas mot bakgrund av att det i ett börsbolag typiskt är fråga om omfattande och komplexa organisationer som utmärks av olika nivåer i den hierarki som finns i bolaget. Tillräknandet blir då en värderande operation mot bakgrund av de faktiska förhållandena och kraven i artikel 17 MAR.

Har bolaget skapat en ändamålsenlig organisation för den interna kommunikationen och instruerat sina anställda att kurspåverkande information ska lämnas vidare innebär en försummelse i detta av-

²⁷ Se Dotevall, Bolagsledningens skadeståndsansvar, s. 165 ff.

seende av en anställd som inlemmats i denna informationskedja att informationen automatiskt tillräknas bolaget.

En medarbetare kan beroende på anställningsavtal, direktiv från överordnade samt delegation få i uppdrag att ansvara för offentliggörandet av insiderinformation enligt artikel 17 MAR. Kunskapen hos dessa medarbetare av det nämnda slaget tillräknas bolaget. Det gäller dock inte privat vetande.

Frågan är om kunskap som finns i ett dotterbolag tillräknas moderbolaget. Det finns ingen koncernbestämmelse när det gäller tillämpningen av artikel 17 MAR. Ändå kan händelser i dotterbolaget direkt påverka moderbolagets ekonomiska ställning. I dessa fall måste naturligtvis händelserna kungöras.

Ett krav bör därför uppställas som innebär att ett aktiemarknadsbolag måste inrätta en organisation som gör det möjligt att följa kapitalmarknadsrättsliga regler. Mot denna bakgrund är det inte möjligt att generellt ange hur snabbt ett offentliggörande av insiderinformation bör göras utan detta måste avgöras i det enskilda fallet.²⁸

4. AVSLUTNING

Vid bedömningen av om ett aktiebolag ska ha kunskap om ett förhållande som är av betydelse för verksamheten har organteorin varit dominerande. Teorin innebär att organledamots kunskap är lika med bolagets kunskap. Uppfattningen bygger på att styrelsen är ett nödvändigt organ för att bolaget ska betraktas som en juridisk person. Den kunskap styrelseledamot har anses leva kvar i bolaget även om ledamoten lämnat sitt uppdrag. Organteorin har utvecklats på senare år till en uppfattning som är mer värderande och mer verklighetsnära.

Styrelseledamots kunskap tillräknas bolaget och likaså verkställande direktörens kunskap inom ramen för den löpande förvaltningen. Kunskapen hos en fullmäktig med behörighet att företräda ett bolag tillräknas bolaget.

²⁸ Se Pietrancosta (2017) s. 363.

Under vissa förhållanden kan även kunskaper hos medarbetare som inte har behörighet att representera bolaget tillräknas under vissa förhållanden. Tillräknande bli aktuellt i de fall medarbetare har en möjlighet att påverka en rättshandling utan att för den skull ha behörighet att representera bolaget.

Enligt artikel 17 MAR föreligger en omfattande plikt att offentliggöra insiderinformation. Sådan information kan naturligtvis uppkomma överallt i organisationen. Det är verkställande direktören som bär ansvaret för att informationen offentliggörs. Ytterst är det dock styrelsen som ansvarar för att organisationen är så utformad att kursrelevant information så snabbt som möjligt förs upp till verkställande direktören för bedömningen av om ett offentliggörande ska ske. För att en informationsplikt ska uppkomma krävs att det i efterhand kan konstateras att det varit fråga om insiderinformation.

Har bolaget skapat en ändamålsenlig organisation för den interna kommunikationen och instruerat sina anställda att kurspåverkande information ska lämnas vidare innebär en försummelse i detta avseende av en anställd som inlemmats i denna informationskedja att informationen automatiskt tillräknas bolaget.

En medarbetare kan beroende på anställningsavtal, direktiv från överordnade samt delegation få i uppdrag att ansvara för offentliggörandet av insiderinformation enligt artikel 17 MAR. Kunskapen hos dessa medarbetare av det nämnda slaget tillräknas bolaget och måste offentliggöras. Det gäller emellertid inte privat vetande.